

## BOMEN ZIJN BELANGRIJK

Bomen geven schaduw en zorgen daarmee voor verkoeling op warme dagen. Dat is belangrijk, want vooral in steden en dorpen wordt het steeds warmer. Bomen zuiveren de lucht van vieze stoffen en maken zuurstof die we nodig hebben om te leven. Bij regen nemen ze veel water op, waardoor straten minder snel overstromen. Bomen zijn daarmee belangrijk voor een gezonde en groene leefomgeving.

Bomen maken ons blij. Mensen voelen zich fijn in parken, kinderen spelen er graag en bomen geven rust en ontspanning. Niet voor niets zijn huizen met veel groen om zich heen extra gewild. Al die belangrijke dingen doen bomen tegelijkertijd en helemaal voor niets. We kunnen er gewoon van genieten.

## OVER DEZE INFOBLADEN

In het bos bedruipen bomen zichzelf; ze hebben geen mensen nodig. In de buurt van woningen of andere bouwwerken is dat anders. Daar wordt vooraf nagedacht waar welke boom het beste kan staan. En als de bomen eenmaal zijn geplant, hebben ze onderhoud nodig. In deze informatiebladen leggen we uit hoe we met bomen omgaan in onze steden en dorpen: hoe wordt bepaald waar welke bomen kunnen groeien? Hoe en waarom worden bomen gesnoeid of gekapt? Voor de duidelijkheid: we hebben het niet over die ene boom bij jou in de achtertuin, maar over de bomen in de straat en op andere plekken in het openbaar gebied: de bomen waarvoor de gemeente in de regel verantwoordelijk is.

## OVER BOMEN ZIJN BELANGRIJK

Bomen zijn belangrijk is een campagne van Norminstituut Bomen, een onafhankelijke stichting die zich inzet voor de kwaliteitszorg rond bomen in de openbare ruimte.

Meer informatie kun je vinden op:

**BOMEN ZIJN BELANGRIJK.NL**

## INFOBLAD

# ONTWERP EN BOMEN

**Wat is de juiste boom op de juiste plek? Hoe groot kan een boom worden? Hoeveel ruimte onder de grond is er nodig voor de wortels? Dat zijn belangrijke vragen voor ontwerpers van het openbaar gebied. Als het goed is houden ze bij het maken van hun plannen rekening met alle kenmerken van (volwassen) bomen. In dit informatieblad vertellen we je er meer over. Meer weten? Raadpleeg dan onze Kennisbank.**

### De juiste boom op de juiste plek

Bomen doen van alles voor ons. Daarom is het belangrijk om na te denken waar welke boom komt te staan. Een grote boom die veel schaduw geeft is bijvoorbeeld handig op een betegeld plein. Komt de boom in een smalle straat te staan? Dan is het fijn als de boom ruimte overlaat voor voetgangers. Een goed bomenontwerp houdt rekening met dit soort aspecten.

### Ontwerpers denken aan volwassen bomen

Bomen dragen bij aan een fijne leefomgeving, maar mensen vinden grote bomen soms ook lastig. Dat is begrijpelijk: blad dat in de dakgoot valt, wortels die groeien waar je ze niet wilt hebben, schaduw op de zonnepanelen: bomen hebben soms ook nadelen. Daarom gaan ontwerpers bij het maken van plannen uit van volwassen bomen.

### Rekenprogramma Boommonitor

Het rekenprogramma Boommonitor laat van 350 soorten bomen zien hoe groot ze worden en hoeveel ruimte de wortels nodig hebben om gezond oud te worden. Ook onder de grond is het namelijk vaak dringen om de ruimte: er zijn zoveel kabels, leidingen en rioleringen dat er weinig ruimte is voor de wortels. Dankzij dit rekenprogramma kan een keuze gemaakt worden voor bomen die niet te klein en niet te groot zijn. Veel ontwerpers werken met dit programma. Je kunt als betrokken bewoner vragen hoe het ont-

werp tot stand is gekomen en welke keuzes zijn gemaakt binnen de bestaande ruimte. Bijvoorbeeld als jouw straat opnieuw wordt ingericht.

### Hoe groot is de kroon?

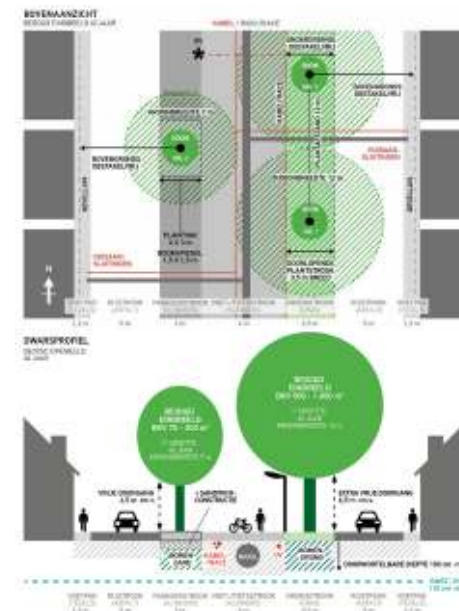
Veel gemeenten houden bij hoeveel bomen er staan en hoe groot de kroon is. Vaak gebeurt dit per wijk of per dorp. Een grotere boom heeft een grotere kroon en draagt meer bij aan een goed leefklimaat. Het 'boomkroonvolume' zegt dus veel meer dan alleen het aantal bomen dat er is.

### Zorg voor afwisseling

Bij de keuze van bomen in de openbare ruimte is het belangrijk om te zorgen voor afwisseling. In lanen of straten zie je steeds vaker verschillende soorten bomen. Dat is goed voor de biodiversiteit. Als er een ziekte of een plaag uitbreekt die hoort bij een bepaalde boomsoort (denk aan de essentaksterfte of de eikenprocessierups), dan blijft de schade beperkt.

### De 3-30-300-regel

Er is een nieuwe ontwerpregel die zegt waar aan een gezonde leefomgeving moet voldoen. Deze regel stelt dat iedere woning uitzicht moet hebben op drie bomen. Maak je van bovenaf een foto van de gemeente, dan moet 30 procent van het oppervlak bestaan uit boomkronen. En bewoners van elke woning zouden binnen driehonderd meter toegang moeten hebben tot een



**Abbeelding: 1.11 (HB2022):** inrichting van de ondergrond, boomhoogte, boombreedte en de verwachte grootte van de kroon.

groter boomrijk gebied van tenminste 1 hectare. Voor landschapsarchitecten biedt dit houvast bij nieuw te ontwikkelen gebieden, maar in onze dichtbebouwde en bekabelde oude steden is dit streven meestal helaas niet haalbaar.

### Boombescherming

Is de boom eenmaal geplant, dan is het belangrijk dat de groeiplaats lucht en water kan opnemen, zodat de wortels goed kunnen groeien. Groenstroken zijn voor bomen vaak de gunstigste plek. Helaas zijn deze plekken vaak niet beschermd. Bij werkzaamheden worden er soms materialen gestald, er wordt in gegraven of op geparkeerd. En bij evenementen lopen veel mensen over de grond rondom de bomen, waardoor de grond wordt verdicht. Kortom, het is belangrijk dat ontwerpers ook de bescherming van bomen meenemen in hun ontwerp. Zo kunnen bomen gezond en veilig de leeftijd behalen die in het ontwerp wordt gekozen.